

MİLLİ MARŞLARIN SİYASET BİLİMİNİN BAZI KAVRAMLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hasan Emir AKTAŞ*

Öz:

Milli marşlar modern dönemde ülkelerin milli varlıklarını temsil eden önemli sembollerden biri olmuştur. Birçok resmi törenlerde ve uluslararası faaliyetlerde topluca ve müzik eşliğinde okunan bu marşlar, Türkiye gibi bazı ülkelerin Anayasalarında temel hükümler arasında yer almaktadır.

Milli varlığı ve bağımsızlığı, milletin birlik ve bütünlüğünü, millet ile ülke arasındaki bağları ve milleti bir araya getiren ve bir arada tutan unsurları ifade eden bu şiirlerin, içerdikleri bağımsızlık, yurtseverlik, hâkimiyet, ortak millet bilinci gibi kavramlar sebebiyle siyaset bilimiyle de bir ilişkisi olduğu açıktır.

Bu çalışmanın Giriş kısmında milli marşların ne anlama geldiği ve nasıl ortaya çıkıp yaygınlaştığı konusunda kısa bir bilgi verilecektir. Daha sonraki bölümlerde ise marşlarla bağlantısı en belirgin olan siyaset bilimi kavramları tek tek ele alınıp açıklanacak ve her bir kavramın açıklamasından sonra kavramlara ülkelerin milli marşlarından örnekler verilecektir.

Kavramlar için verilen marş örneklerinin belirlenmesinde ilgili ülkelerin dünya siyasetindeki ve siyasi tarihindeki ağırlığı, bu ülkelerin Türkiye'nin siyasi konumu açısından taşıdığı önem ve marş içeriğinin ilgili kavramları örneklendirme derecesi gibi kriterler dikkate alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Milli Marş, Bağımsızlık, Yurtseverlik, Din, Bayrak

---

* Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü. E-posta: hasanaktas@atauni.edu.tr

EXAMINING NATIONAL ANTHEMS IN TERMS OF SOME CONCEPTS OF POLITICAL SCIENCE

Abstract:

National anthems have become one of the symbols that represent national entity of the countries in modern period. These anthems which are recited at official ceremonies and international organizations in chorus, accompanied by a music, find place even in the Constitutions of some countries like Turkey.

These lyrics express national entity and independence; unity and integrity of countries; the links between a people and their country; and the elements that bring and keep a nation together. It is obvious that these lyrics have relationships with political science through some concepts they include, such as independence, patriotism, sovereignty, common consciousness of nationhood etc.

In the Introduction of this study, a brief information will be given regarding what national anthems are, how they have emerged and spread; and in the following parts, the political science concepts which have connections with those lyrics will be explained respectively, examples being given for each one from the national anthems of different countries.

In determining the national anthem samples given for relevant concepts, criteria such as prominence of countries in international politics and political history, their significance for the political position of Turkey and sampling level provided by anthem lyrics of countries have been considered.

Keywords: National Anthem, Independence, Patriotism, Faith, Flag

GİRİŞ

Milli marşlar milli-resmi ve milletlerarası bazı törenlerde ülkelerin milli birliğinin ve bağımsızlığının sembolü olmak üzere bir müzik eşliğinde terennüm edilen şiirlerdir. Bu marşlar bilhassa milliyetçiliğin ve ulus-devlet yapılarının dünya sahnesinde önemli bir yer tutmaya başladığı on dokuzuncu yüzyılda ortaya çıkmış ve yaygınlaşmıştır. Modern dönemde mevcut bazı milli marş metinlerinin geçmişi daha önceki yüzyıllara dayansa da bunların dahi resmi bir statü kazanarak tam bir milli marş halinde uygulanması on dokuzuncu yüzyıldan sonra olmuştur.

Nitekim Osmanlı Devleti'nde de milli marş ihtiyacı daha II. Mahmut döneminden itibaren hissedilmeye başlamıştır. Bilhassa Avrupa devlet temsilcileriyle yapılan törenlerde hissedilen böyle bir ihtiyacın farklı dönemlerde birbirinden farklı güfte ve bestelerin okunmasıyla karşılandığı bilinmektedir (Okay, 2001:355).

İnsanoğlu en ilkel biçiminden en medeni şekline kadar şiir ve müziğin ruhundaki etkisini hissetmiş ve her dönemde ahenk ve ses gibi etki kaynaklarına sahip olan bu kültür öğelerine fert ve toplum hayatında yer vermiştir. Tarih boyunca şahsi zevk ve kaygılara dayalı şiir ve müzik tecrübesinin dışında, din, metafizik, memleket sevgisi, kahramanlık duygusu gibi gayri şahsi ve idealize edilmiş bazı kavramlara yönelik şiir ve müzik geleneğinin bulunmasının, milli marş uygulamasının insanlık tarafından bu derece yaygın bir biçimde benimsenmesini kolaylaştırıcı bir faktör olduğu söylenebilir.

On dokuzuncu yüzyılda siyasi ve sosyal bazı hareketlerin ortaya çıkması ve bunların mensuplarını mobilize ve teşvik etmek için bazı marşlar kullanması da yine milli marşların milli seviyede kabul görmesi noktasında toplumsal bir zemin işlevi görmüştür. (L'encyclopédie Grolier, 1974:743)

Milli marş metinlerinin muhtevasına genel olarak bakıldığında bunların ilgili ülkenin o dönemde içinde bulunduğu şartlara ve ayrıca ülkelerin coğrafi hususiyetlerine göre bazı değişiklikler gösterdiği müşahede edilmektedir. Barış içinde olan milletler genellikle ülkelerinin tabii zenginliklerini ve güzelliklerini vurgulamıştır. Bu yolla ülke topraklarının değeri ve önemi ifade edilmek istenmiştir.

Avustralya, Barbados ve Şili marşlarında ülkenin coğrafi ve tabii yapısında yer alan bazı unsurlar yüceltilmiştir.

Danimarka gibi bazı ülkeler milli kahramanlarını terennüm etmiş, Birleşik Devletler, Honduras, Kosta Rika, Cibuti, Gana, Maldivler gibi bazı ülkeler de bayrağını selamlamış veya onun renk ve hususiyetlerini ifade

etmiştir. Andorra, Angola gibi diğer bazı ülkelerin hürriyet ve bağımsızlığı vurguladığı görülmektedir.

Ülkenin isminin anlamının belirtilmesi; millet ve/veya kralın kurtuluşu için dua edilmesi; Tanrı'nın yüceltilmesi; orduya çağrıda bulunulması, milli marş metinlerinde yer alan diğer bazı temalardır (Hardsock, 2011:1076).

Türkiye Cumhuriyeti milli marşının on dördlükten oluşan geniş metniyle yukarıda belirtilen temaların çoğuna yer verdiği söylenebilir.

D) MİLLİ MARŞ İLE SİYASET BİLİMİ'NİN İLİŞKİSİ

Milli Marşın birçok bakımdan siyaset biliminde yer alan kavramlarla ilişkisini belirlemek mümkündür. Bu ilişkinin dayanakları şu şekilde ifade edilebilir:

1) Milli marş, bir milletin varlığını, bağımsızlığını ve birliğini temsil eden sembollerden biridir. Semboller ilk insandan beri gerek fertlerin ve gerekse toplulukların hayatındaki soyut ve açıklanması zor kavramları somutlaştırarak, hem bu soyut değerlerin sonraki nesillere aktarılmasını kolaylaştırmış ve hem de farklı algılama seviyelerindeki toplum fertleri arasında ortak bir değer zemini oluşmasına yardımcı olmuştur. Hatta Benedict Anderson bir adım daha ileri giderek modern ulus ve toplum yapısının sembollerle teşkil edilmiş hayali bir oluşum olduğunu vurgulamaktadır (Anderson, 1991: 46).

İnsan topluluklarının bazen değerlerinin uğruna devletler kurduğunu ve yönettiğini, bazen başka topluluklarla savaşımlara girdiğini dikkate alırsak, bu değerleri sembolize eden bayrak, milli marş gibi remizlerin de siyaset bilimiyle olan münasebeti ortaya çıkacaktır.

2) Milli marş bilhassa sözleriyle çoğu zaman bir milletin millet olma bilincini, devlet kurma felsefesini, başka milletlere ve dünyaya bakış açısını ifade etmektedir. Dolayısıyla belli bir fert tarafından kaleme alınmış olsa da bütün bir milletçe kabul edilmesi ve sonraki nesiller tarafından benimsenmesi, onun bütün bir milletin de millet anlayışını ve devlet tasavvurunu yansıttığı anlamına gelmektedir.

Diğer taraftan milletlerin kolektif şuurunu, siyasi düşünürlerden daha çok millete mal olmuş fikir ve söz erbabının şekillendirdiği (King, 2011:1214) ve bu ortak şuurun milletlerin tarih içerisinde giriştiği birçok hareketin ve izlediği birçok politikanın saiklerini oluşturduğu da bir gerçektir.

Birçok ülkenin milli marşı en kritik dönemlerde ve “milli ruhun” yeni bir varoluş için mücadeleye girdiği şartlarda yazılmıştır. Bu marşların önemli

bir kısmı hem milleti belli bir yöne doğru sevk etmeye, hem de milletin bilinçaltı kodlarının dışı vurduğu bu kritik dönemleri tasvir etmeye çalışmışlardır. Bu yönüyle milli marşlar siyaset sosyolojisi açısından da ayrı bir önemi haizdir.

II) FARKLI ÜLKELERİN MİLLİ MARŞLARININ SİYASET BİLİMİNDE YER ALAN BAZI KAVRAMLAR AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

A) Bağımsızlık:

1) Tanım ve Açıklama:

Tarih boyunca müşterek bir kimliği ve sosyal bir bilinci olan birçok topluluk “dış güçler” diye algıladığı başka toplulukların saldırı ve istilasına karşı bağımsızlığını koruma eğiliminde ve çabasında olmuştur. Fakat çıkar, hırs ve vahşet gibi menfi duygular bir tarafa konulursa, modern öncesi dönemde siyasi toplulukları birleştiren ve harekete geçiren başlıca müşterek öğeler, dini saik ve inançlar; hâkim bir monarkın yönetme hakkına duyulan saygı ve sadakat ve bazen atfedilen kutsiyet (Weber, 2008:157; Heywood, 2012:278); ve insanların kendi vatanına duyduğu sevgi ve bağlılık olarak belirlenebilir. Modern dönemde ise toplulukları savaflara yönelten saikler açısından iki yeni boyutun eklendiği görülmektedir. Bağımsızlık için savaşan taraf açısından değişen şey, Fransız ihtilalinin yaydığı milliyetçilik akımının etkisiyle “milli bilinç ve kimliğin” milli mücadelelerde önemli bir yer tutmasıdır.

Savaşılan “işgalci” taraf açısından dikkat çeken değişiklik ise daha önceki “emperyal” devletlerin aksine, modern dönemdeki “istilacı” güçlerde sömürme ve işgal hareketinin sistemli bir şekil almasıdır. Bu iki boyut son iki yüzyıl içinde meydana gelen bağımsızlık hareketlerinin hem sayı bakımından ve hem de boyut ve etki açısından kayda değer ölçüde genişlemesine yol açmıştır (Coskun, 2011:1755).

Savaş “bir grup insan tarafından düşman diye adlandırdıkları diğer bir gruba karşı organize şiddet kullanılması” şeklinde tanımlanabilir (Bird, 200:226). İki devletin savaş vermesi olayında konumuz açısından önemli olan şey, milletin kendi ülkesinin pozisyonunu nasıl algıladığıdır. Bazen objektif bir bakışla saldırgan ve emperyalist durumunda olan bir ülkenin yurttaşlarının bile savaşı yürüten iktidar kadrosunun çok etkili bir propagandası ve yönlendirmesi ile kendisini haklı görebildiğini ve savaş politikasının millet vicdanında kendine yer bulabildiğini görmek mümkündür.

Böyle olmakla beraber saldırıya ve işgale uğramış olan milletlerin daha etkili bir sesle kendi varlıklarını ortaya koydukları ve güçlü bir dayanışma ve mücadele bilinci içerisinde savaşı ve bağımsızlıklarını kazanmaya muvaffak oldukları genellikle görülen durumlardır. Amerikan Bağımsızlık Savaşı da Batılı bir milletin, Batılı işgalci bir devlete karşı verdiği ve galip geldiği bir bağımsızlık mücadelesinin farklı bir örneğidir (Stephenson, 2007: 79-80).

2) Ülke Marşlarından Örnekler:

Çin milli marşı kölelikten kurtulmak için milleti düşmana karşı mücadeleye çağırmaktadır:

“Kalkın ey köleliği reddedenler! / Etimiz ve kanımızla / Yeni Seddimizi kuralım! / Çin milleti en kritik günlerini yaşıyor. / Herkes cesaretle haykırmalı! / Kalkın! Kalkın! Kalkın! Milyonla yüreğimiz bir çarpıyor. / Düşman ateşine siper olun. / İleri! / Düşman ateşine siper olun, / İleri! Yürüyün! İleri!” (Hang, 2003:134).

Filistin milli marşında işgal altındaki vatanın bağımsızlığına kavuşturulması için mücadele kararlılığı yer almaktadır:

“Bayrağın gölgesinde toprağıma, milletime; / Ve elem ateşine kasem olsun! / Yurdum geri dönene kadar fedai olarak yaşayacak, / Fedai olarak öleceğim” (Hang, 2003: 489)

Cezayir milli marşı Fransız sömürge hâkimiyetine karşı çetin bir savaşın verildiği 1955 yılında, bu mücadele sebebiyle hapsedilmiş bulunan Müfdi Zekeriya tarafından yazılmıştır (Hang, 2003:5). Bu sebeple savaş meydanındaki etkili ve gerilimli havayı yansıtan bir üslup ihtiva etmektedir:

“Yıkıp geçen yıldırıma kasem ederiz; / Cömertçe feda edilen kanların akışına kasem ederiz; / Yüksek dağlarda dalgalanan, / Parıltılı bayraklara kasem ederiz ki / Ölüm pahasına da olsa ayağa kalkıyoruz; / Cezayir’i yaşatmaya kararlıyız; / Şahit olun, şahit olun, şahit olun.”

Arjantin milli marşı bağımsızlığı ve hürriyeti vurgulamaktadır:

“Ey faniler! Kutsal çılgığı duyun: / Hürriyet! Hürriyet! Hürriyet! / Kırılan zincirlerin sesini duyun, / Ve aziz eşitliğin yükselişini görün.” (Hang, 2003: 21)

B) Hâkimiyet (Egemenlik)

1) Tanım ve Açıklama:

Egemenlik bir devlette en yüksek ve en nihai karar verme merciinin gerçekte kim veya hangi kurum olduğu ile ilgili bir kavramdır. Genellikle hâkimiyetin kime ait olduğu ülke içerisindeki iktidar organları veya güç merkezleri çerçevesinde belirlenir. Çağdaş parlamenter yapılarda parlamento milli hâkimiyetin tek mercii olarak değerlendirilmektedir. (Ricci, 2004:10; Özbudun, 1995:12,61). Mesela kuvvetler ayırımının çok belirgin olduğu Birleşik Devletler sistemine nazaran İngiliz parlamentosu, Anayasanın ve Anayasa Mahkemesinin bile bulunmadığı bir siyasi yapıda, sembolik konumdaki bir kralın/kraliçenin varlığına rağmen hâkimiyeti temsil ve icra etmektedir (Beale, 1997:5).

Fakat devlet içerisinde hâkimiyetin sahibi kim veya hangi organ olursa olsun, “devlet egemenliği” ya da “milli egemenlik” kavramı, hukuki ya da siyasi bakımdan dış denetim ve bağımlılıktan serbest olmayı gerektirmektedir (MacCormick, 2003:239)

Dolayısıyla bir devletin karar ve yönetim mekanizmaları üzerinde en üstün güç ve iktidarı elinde tutan kişi veya kurumlar ülkenin kendi iç dinamikleri tarafından belirlenmiş olabileceği gibi, bazen dış kaynaklı bir ülke veya merkez de ülke üzerinde en son sözü söyleme gücünü elinde tutarak hâkimiyetin sahibi olabilir. Bağımsızlık ile, hâkimiyetin yerli unsurlara ve mekanizmalara ait olması arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Dolayısıyla milletler hâkimiyetin milli dinamiklere ait olması noktasında, topraklarının yabancıların elinden kurtarılması anlamına gelen bağımsızlık kadar hassas ve tavizsizdirler (Roskin, 1991:4).

Diğer taraftan bir değer olarak şahsi hürriyet duygusu ile kişinin mensup olduğu topluluğun karar ve yönetim bakımından bağımsız olması anlamına gelen milli hâkimiyet, birbiriyle bağlantılı olarak algılanmış ve aynı titizlikle korunmuştur (Meyer, 2009:40).

Hâkimiyet bağlamında şunu da belirtmek gerekir ki son dönemlerde uluslararası anlaşmaların bağlayıcı hükümlerinin artış göstermesi ve ulus-üstü yapılanmaların siyasi gücün önemli bir bölümünü devletlerin elinden alması, milli hâkimiyetin kısmen devletlerin inhisarından çıkması anlamına gelse de bunlar karşılıklı ve dengeli bir ilişkiler zemini üzerine oturduğundan bir ülkenin diğerinin üzerinde tahakküm kurmaya çalışması anlamında değerlendirilmemektedir (Heywood, 2004:119).

2) Ülke Marşlarından Örnekler:

Fransız milli marşında ülkelerine saldıran düşmanların hâkimiyeti altına girmenin ağır sonuçlarına karşı millet uyarılmaktadır:

“Bu yabancı taburlar bizim ülkemize hâkim mi olacak? / Yoksa bu paralı askerler bizim şerefli savaşılarımızı imha mı edecekler? / Aman Allahım! Ellerimizde zincirlerle başlarımız boyunduruk altında mı eğilecek? / Bu aşağılık despotlar bizim kaderimizin efendileri mi olacak?”
(http://en.wikipedia.org/wiki/La_Marseillaise)

İngiliz milli marşı eski bir şiire dayanmaktadır. O bakımdan her ne kadar krallık bu ülkede hala devam etse de marş, çağdaş halk hâkimiyeti anlayışıyla uyuşmayacak derecede “kralcı” bir üslup ihtiva etmektedir. Fakat şiir kralı/kraliçeyi devletin milli bir sembolü olarak algılayarak, onun hâkim olmasını milli bir hâkimiyet olarak değerlendirmektedir:

“Tanrı aziz kraliçemizi korusun, / Uzun yaşasın asil kraliçemiz, / Tanrı Kraliçeyi korusun: / Onu galibiyetle göndersin, / Bahtlı ve şanlı kılsın, / Hükmü daim olsun üzerimizde / Tanrı Kraliçeyi korusun. / Ey Tanrım, Rabbimiz, tecelli et de, / Onun düşmanlarını darmadağın et! / Ve onları devir! / Siyasetlerini karıştır! / Hain tuzaklarını boşa çıkar! / Umudumuzu sana bağlıyoruz, / Tanrım hepimizi koru. / En seçkin lutuflarını, / Lütfen ona saç: / Başımızdan eksik olmasın: / Hukukumuzu korusun, / Ve bize vesile sunsun.”
(Hang, 2003: 653).

Japon milli marşı da Japon imparatorunu Japon devletinin ve milli varlığının temsilcisi olarak görmekte ve onun milli hâkimiyetin sembolü olarak değerlendirilen hükümlerinin ebedi olarak devam etmesi temenni edilmektedir:

“Hükümlerinin / Bin kuşak, / Sekiz bin kuşak sürsün! / Ta ki çakıl taşları, / Yosunlarla kaplı / Kayalara dönsün!” (Hang, 2003: 326).

Endonezya marşı doğrudan olmasa da vurguladığı kavramlarla ülkenin güçlü ve hâkim olması gerektiğini belirtmektedir:

“Endonezya, Büyük, bağımsız ve hür (ülke). / Benim sevgili ülkem...”
(Hang, 2003: 302).

Fas milli marşı hâkimiyet kavramını doğrudan zikrettiği gibi, “hürriyet”, “güvenlik”, “ülkeler arasında yüce bir unvan” gibi ifadelerle de bu durumu pekiştirmektedir.

“Hürriyetin pınarı, ışığın kaynağı, / Hâkimiyet ve güvenliğin bulunduğu (yer); / Güvenliği ve hâkimiyeti ebediyen birleştir; / Sen ülkeler arasında yüce bir unvanla yaşadın...” (Hang, 2003: 437).

Lao milli marşı, milletin kendi efendisi olması gerektiğini belirtmektedir:

“Her zaman Lao halkı yurtlarını yüceltmıştır. / Kalbini, ruhunu ve coşkusunu birleştirmiştir. / Kararlılıkla ilerlemede, / Lao halkının izzetini gözetip ve artırmada / Ve kendi kendilerinin efendileri olma haklarını ortaya koymada, / Her menşeden Lao halkı eşittir. / Ve artık emperyalistlerin ve hainlerin / kendilerine zarar vermesine izin vermeyecektir. / Bütün halk bağımsızlığı koruyacaktır” (Hang, 2003: 352).

C) Yurtseverlik

1) Tanım ve Açıklama:

Yurtseverlik, isminden de anlaşıldığı gibi kişinin ülkesine duyduğu kuvvetli sevgi, bağlılık ve gerektiği zaman onun uğrunda canını feda etme duygusudur. Modern milliyetçilik düşüncesinin aksine, kişinin doğduğu ve yaşadığı topraklara bağlanması anlamına gelen yurtseverlik duygusu, insanların belki de yerleşik hayata geçtiği tarihten beri taşıdığı bir haslet olarak ortaya çıkmaktadır (Kamrava, 2005: 67-68).

“Sezar’ın hakkı” ile “İsa’nın hakkını” birbirinden ayırarak, dine ve vatana yönelik bağlılık duygularını birbirinin alternatifi olarak görmeye meyleden Hristiyanlığın hâkim olduğu ortaçağ döneminde yurtseverlik duygusu biraz geri plana itilirken (Berns, 2008:175), İslam, yurt sevgisini dine aykırı görmeyip, aksine onu insan tabiatının yapıcı bir unsuru olarak değerlendirmiştir. Bu yüzden Müslüman topluluklar genellikle ülkelerine ve dinlerine yönelttikleri bağlılıklar arasında bir çelişki addetmemiştir. Türk istiklal marşının şairi de “Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda... / Şüheda fışkıracak toprağı sıksan şüheda!” mısralarında, yurduna olan sevgisini “cennet”, “feda”, “şüheda” gibi dini çağrışımlara sahip kavramlarla iç içe anlatmıştır.

Diğer taraftan ülkelerini pozitif ve yapıcı bir tavırla kurtarmak ve geliştirmek için çabalayanlar bir tarafa, ülkelerde mevcut birçok siyasi ve sosyal grubun milli varlığını ve kimliğini yok etmeyi hedefleyen rejimlerin bile belli dönemlerde halkı mobilize etmek için milliyetçilik ve yurtseverlik duygularına başvurduğu görülmektedir. Mesela 2. Dünya Savaşında o günkü Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Joseph Stalin, yabancı işgalcilere karşı Rusları seferber edebilmek için milliyetçilik ve yurtseverlik duygularına hitap etmiştir. Savaştan sonra ise Sovyet gücünün Doğu Avrupa’da yayılmasının önündeki en büyük engellerden biri olarak gördüğü bu duyguları evrensel değerlere aykırı anlayışlar olarak değerlendirmiştir (Campbell, 2010:266).

Yurtseverlik hissiyat ve duyarlılığının savaş zamanları gibi buhran ve tehlike dönemlerinde yükselme eğilimi gösterdiği müşahede edilen bir durumdur (Sheldon, 2001: 229).

2) Ülke Marşlarından Örnekler:

Azerbaycan milli marşı ülkesi için canını feda etmeye hazır yurtsever insanların hissiyatını yansıtmaktadır:

“Azerbeycan! Azerbeycan! / Ey kahraman evladın şanlı Vatanı! / Senden ötürü can vermeye cümle hazırız! / Senden ötürü kan dökmeye cümle kadiriz!... / Sen olasın gülistan! / Sana her an can kurban! / Sana bin bir muhabbet, / Sinemde tutmuş mekân! / Namusunu hıfz etmeye, / Cümle gençler müştaktır! / Şanlı Vatan! Şanlı Vatan! / Azerbeycan! Azerbeycan!” (Hang, 2003: 35-36).

Irak milli marşı halkın ülkesinin güzelliklerine duyduğu hayranlığı belirttikten sonra, bu yurdun kurtuluşu ve yükselişi için gereken her şeyin yapılacağını ifade etmektedir:

“Yurdum, benim yurdum, / İhtişam, güzellik, yücelik ve kıymet, / Senin dağlarında, senin dağlarında. / Hayat ve kurtuluş, keyif ve umut, / Senin havandadır, senin havandadır, / Seni göreceğim miyim seni göreceğim miyim, / Salim, müreffeh, güçlü ve izzetli? / Göreceğim miyim senin yükselerek, / Yıldızlara eriştiğini, yıldızlara eriştiğini? / Yurdum yurdum! / Gençler senin istiklaline kadar, / Yorulmayacaklar, / Belki ölümü içecekler. / Fakat düşmanlarının elinde / Köle olmayacaklar.” (<http://en.wikipedia.org/wiki/Mawtini>)

Kazakistan’ın 1992-2006 yıllarında geçerli olan eski milli marşı yurduna sevgisini ve hayranlığını ifade eden bir halkın hissiyatını yansıtmaktadır:

“Benim yurdum, benim yurdum, / Gülün olup eğileyim, / Şarkın olup çağlayayım, / Ana yurdum benim, Kazakistan’ım. / Refaha yol açıldı; / Geniş bir yurdum var. / Birliğe yakışan, / Bağımsız ülkem var. / Karşıladi zamanı, / Ebedi bir dost gibi. / Bizim yurdumuz bahtiyardır, / Bizim yurdumuz işte böyledir.” (<http://www.kazakhstan-discovery.com/kazakhstan-national-anthem.html>)

Mısır milli marşında Mısır’ın tarihi köklerine ve coğrafi güzelliklerine işaret edilmekte ve Mısır halkının ülkelerine olan sevgisi ve sadakati vurgulanmaktadır:

“Vatanım, vatanım, vatanım...! / Sevgim senindir, kalbim senin. / Vatanım, vatanım, vatanım...! / Sevgim senindir, kalbim senin.

Mısır! Ey ülkelerin anası! / Gayem sensin, muradım sen, / Ve bütün insanlar üzerinde, / Nice lütufları vardır Nil'inin. / Mısır! Sen en değerli incisin! / Zamanın alnı üzerinde bir ışıksın! / Ey yurdum hür yaşa, / Düşmanlarına rağmen selamette ol.

Mısır! Azizdir evlatların! / Sadıktır, topraklarının bekçisidir! / Onların ve benim birliğimle, / Gayene ulaşacaksın.

Mısır, ey bolluk ülkesi! / Eski bir ihtişamla haleli. / Gayem düşmanı savmak, / Ve Allah'adır itimadım. / Vatanım, vatanım, vatanım...! / Sevgim senindir, kalbim senin.” (Hang, 2003: 202).

Rusya milli marşı, Rus ülkesinin hem coğrafi genişliğini ve zenginliğini, hem de siyasi güç ve kapasitesini belirtmektedir:

“Rusya, mukaddes gücümüz! / Rusya, sevgili ülkemiz! / Çelik bir irade, büyük bir ihtişam, / Senin mülkün daima! / Şanlı ol hür Ülkemiz! / Kardeş halkların asırlık birliği, / Atalarımızın bilgeliği! / Şanlı ol yurdumuz! / Gururluyuz seninle! / Güneydeki denizlerden, kutup noktasına dek, / Yayılır ormanlarımız ve arazilerimiz.. / Sen teksin dünyada, yektasın,

Tanrının koruduğu anavatan! / Hayallerimiz ve hayatlarımız için, / Her yıl daha da açılan geniş saha. / Anayurda bağlılık güç veriyor bize, / Rusya var oldu ve daima var olacak!” (Hang, 2003: 530-531).

Avustralya marşı, yeni kurulan bir ülke olmasıyla da bağlantılı olarak, ülkenin coğrafi ve tabii güzelliklerine dikkat çekmekte ve halkı ülkelerinin geniş imkânlarını değerlendirmeye ve bu şekilde yurt sevgilerini ortaya koymaya çağırmaktadır:

“Avustralyalılar, hep birlikte sevinelim; / Çünkü genç ve hürüz; / İşlemek için altın gibi toprağımız ve kaynaklarımız var; / Yurdumuz denizlerle çevrili; / Toprağımız tabiatın lütuflarıyla dolu; / Güzellikler bakımından zengin ve nadide.” (Hang, 2003: 29).

Bulgaristan marşında da diğer birçok marşta olduğu gibi ülkenin coğrafi kimliğini oluşturan tabii özellikler anlatılarak, milletin yurt sevgisi ve bağlılığı pekiştirilmeye çalışılmaktadır:

“Gururlu Balkan dağları (yükseliyor), / Yanıbaşlarında da Tuna akıyor; / Güneş ışıklarını Trakya'nın üzerine saçıyor, / Ve Pirin dağı üzerinde parlıyor.

Sevgili ana yurdum; / Sen yeryüzündeki bir cennetsin. / Senin güzelliğin ve caziben, / Hiçbir zaman sönmez” (Hang, 2003: 93).

Kanada milli marşı, millet evlatlarının yurtlarına olan sevgilerini ve bağlılıklarını anlatmaktadır:

“Kanada! Ülkemiz ve ana yurdumuz! / Bütün evlatlarının kalbine gerçek bir yurtseverin sevgisi hâkim. / Heyecanlı kalplerimizle senin yükselişini izliyoruz...”

Kanada! Biz senin için nöbetteyiz. / Tanrı yurdumuzu hep ihtişamlı ve hür kılsın. / Kanada! Biz senin için nöbetteyiz” (Hang, 2003: 114).

Bangladeş milli marşı dikkat çekici bir ölçüde barışçıl, yumuşak ve duygu yüklü bir yurt sevgisini terennüm etmektedir. Marşın bir Hintli şair tarafından marş amacı taşınmaksızın ve Bangladeş’in Hindistan’dan ayrılmasına duyulan hasret ve hüznü ifade etmek için yazılması, bu şiirin diğer marş metinlerinde görülmeyen yumuşak ve siyaset dışı üslubunu açıklamaktadır (Hang, 2003:45):

“Benim altın Bangladeş’im! Seni seviyorum. / Senin göklerin, senin havan, / Bir flüt gibi benim kalbime coşku vermektedir. / Baharda, ey yurdum senin mango koruluklarından yükselen güzel koku, / Beni sevinçten çılgına çeviriyor.

Ah! Ne heyecan... Sonbaharda senin mahsul veren çeltik tarlalarında, / Her tarafa yayılan tatlı gülümsemeler görmekteyim. / Ah, bu güzellik, bu renkler, bu şefkat, bu yumuşaklık; / Banyan ağaçlarının ayaklarına ve / Irmakların kıyılarına ne hoş bir örtü sermişsin.

Ey ana yurdum! Senin dudaklarından dökülen sözler, / kulaklarıma bengisu çağlıtı gibi; / Ah ne heyecan! / Ey ana yurdum, eğer üzüntü senin yüzüne bir gölge düşürürse, / Benim gözlerim yaşlarla dolar.”

Kamerun marşı ülke topraklarını ataların hatırasının yaşadığı bir beşik olarak değerlendirmektedir:

“Ey Kamerun! Sen atalarımızın beşiği, / Kutsal bir tapınak ki atalarımız şimdi bu tapınakta bizimle birlikte dinleniyor. / Onların gözyaşları, kanları ve terleri senin toprağını suladı, / Senin tepelerinde ve vadilerinde bir zamanlar onların ziraatı yükseliyordu. / Ey anayurt! Senin değerini hiçbir dil anlatamaz! / Senin borcunu nasıl öderiz? / Emekle sevgiyle ve barışla seni ihya edeceğiz; / Daima senin adına sadık kalacağız.” (Hang, 2003: 108-109).

Ç) Din

1) Tanım ve Açıklama:

On dokuzuncu ve yirminci yüzyıllarda ve dünya coğrafyasının batısına doğru etkisini biraz kaybetmiş olsa da dinin, büyük iddialarına rağmen yüz yıl bile varlık gösteremeyen komünizm gibi din karşıtı çağdaş oluşumların birçoğundan daha kalıcı ve daha köklü olduğu ortaya çıkmıştır. Hatta batı dünyasında laikleşmenin dini, siyasi işler alanından uzaklaştırdığını

düşünenlerin bu görüşünün aksine din, önemli bir güç olmaya devam etmektedir (Moysen, 1991:ix).

Aslında modern dönem toplumlarını ve siyasi yapılarını inşa eden filozoflar ve düşünürler bile 18. yüzyılın ortalarına kadar felsefe ve kurgularını din ile iç içe geliştirmişlerdir (Britannica, 2008:240).

İnsan ferdi gibi toplumların da ağır bunalımlardan ve sıkıntılardan geçtiği dönemlerde dinle ilgili duygulara yöneldiği ve çoğu zaman bu duygu ve inançlardan güç aldığı bir gerçektir. Hele ülkelerinin işgal edildiği, milli varlıklarının tehlikeye düştüğü dönemlerde çetin bir mücadele ile karşı karşıya kaldıklarından, maddi alandaki imkânsızlıkların yoksun bıraktığı gücü ve tahammülü, manevi boyutta aramaları tabii bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Diğer taraftan gerek ülkemizde ve gerekse dünyanın birçok bölgesinde milli marşların olduğu dönem olan on dokuzuncu ve yirminci yüzyıllar boyunca, “sıradan” halkın, yönetici elitlere nazaran dine daha yakın durduğu, genellikle gözlemlenen sosyolojik bir olgudur. Barış dönemlerinde “modernist” elitler siyasi işleri yürütmede halkın değer ve hassasiyetlerini fazla dikkate almak zorunda hissetmezken, savaşların en ağır yükünü bu halk tabakalarının taşıma durumunda olması, bu dönemlerde ülke gündemlerinde dinin de önemli bir yer tutması sonucunu doğurmuştur.

Zaten genel anlamda da din, milli unsurları bir araya getiren birleştirici kültür öğelerinden biridir (Canım ve Çalık, 2001:55).

2) Ülke Marşlarından Örnekler:

Hindistan dini kültürünün çeşitliliği ve zenginliğiyle bilinen bir ülkedir. Bu ülkede Budizm, Hinduizm, Brahmanizm, İslam gibi tarihte önemli roller oynamış bazı dinler, soyut bir felsefe biçiminde veya hayatı yönlendiren bir düstur biçiminde Hindistan ve civarındaki bazı halkların hayatlarında mühim bir yer tutmuş, zaman zaman devleti yöneten kadroların hareket hattını bile şekillendirmiştir (Clothey, 2006: ix,x). Hindistan milli marşı Tanrıya seslenen üslup ve muhtevasıyla bu durumu iyi bir şekilde yansıtmaktadır:

“Ey Hindistan’ın kaderini yazan, / Sen bütün insanların ruhlarının hâkimisin. / Pencap’ın, Sind’in, Gucarat’ın ve Maratha’nın kalbini, / Dravida, Orissa ve Bengal’in kalbini senin ismin canlandırır. / Vindhya ve Himalaya tepelerinde senin adın yankılanır, / Yamuna ve Ganj’in nağmesine o karışmıştır, / Ve Hint Denizi’nin dalgaları onu terennüm eder. / Senin rahmetin için yakarır ve senin övgünü zikrederler. / Bütün insanların kurtuluşu senin

ellerindedir. / Sen Hindistan'ın kaderini yazan, / Zafer senindir, zafer senin” (Hang, 2003: 298).

İsrail milli marşı iki bin yıllık bir Yahudi beklentisini, ‘kıızıl elmasını’, dini inanışların ve milli ihtirasların şekillendirdiği ve din ile milliyetin iç içe geçtiği bir “ülküyü” ifade etmektedir:

“Kalbinde yer ettiği gündün beridir, / Bir Yahudi'nin ruhu hasretle yanar; / Yüzünü Şarka doğru çevirmiş, / Bir gözü hâlâ Siyon'u gözler. / Umudumuz henüz kaybolmadı, / İki bin yıllık bir umut bu: / Yurdumuzda hür bir millet olmak. / Siyon ve Kudüs'ün yurdunda” (Hang, 2003: 93).

Libya milli marşı düşmanlarına karşı bağımsızlık savaşı veren bir halkın, dini inanç ve heyecanla bütünleşmesini ifade etmektedir:

“Allah en büyüktür, Allah en büyüktür, / Allah saldırganların tuzaklarına galiptir. / Ve Allah mazlum için en iyi destekçidir. / İman ve silahla savunacağım ülkemi. / Ve avuçlarımda Hakkın nuru parlıyor. / Benimle söyleyin, benimle söyleyin, / Allah Allah Allah en büyüktür. / Allah saldırganlara galiptir” (Hang, 2003: 369-370).

Hollanda marşının güftesi birkaç yüzyıllık bir geçmişe dayandığı için, (Hang 2003: 454) laik anlayışa sahip çağdaş bir Avrupa ülkesinde görülebilecek olanın çok ötesinde bir dini içeriğe sahip olduğu göze çarpmaktadır:

“Tanrım! Sen daima varsın. / Ben senin rehberliğine bel bağlayacağım. / Rabbim, beni çözülmüş halde bırakma. / Bırakma ki ilelebet senin dindar bir kulun olarak kalayım. / Ve bizi sınavan belaları ve zulmü bizden uzaklaştı” (Hang, 2003: 455).

Türk milli marşının değişik yerlerinde dinle ilgili kavramların ve çağrışımların sıkça yer aldığı görülmektedir. Genel olarak bakıldığı zaman Türk marşı dini temaların en yoğun yer aldığı marş metinlerinden biridir. Bu durumu birkaç noktadan hareketle açıklamak mümkündür: Birincisi marşın yazarı Mehmet Akif Ersoy İslami bir düşünce altyapısına sahip olan bir şahsiyettir. İkincisi bu marş İslami dünya görüşüne sahip bir devlet olan Osmanlı Devletinin kültür ve düşünce planında etkisinin devam ettiği bir dönemde yazılmıştır. Üçüncüsü de bu marş milletin bağımsızlık savaşı verdiği bir dönemde yazılmıştır ve Türk milletinin ve dolayısıyla Türk ordusunun askeri tarihi İslami kültürle iç içe şekillendiğinden dini temaların bu derece yer alması şaşırtıcı değildir.

Belirtildiği gibi dini mefhumlar marşın farklı noktalarına yaygın olmakla birlikte, dini temanın daha belirgin olduğu şu iki dördlük bu konuya örnek olarak verilebilir:

*“Rûhumun senden İlahî, şudur ancak emeli: / Değmesin ma' bedimin
göğsüne nâ-mahrem eli! / Bu ezanlar-ki şehâdetleri dinin temeli- / Ebedî
yurdumun üstünde benim inlemeli.*

*O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım. / Her cerîhamdan,
İlâhî, boşanıp kanlı yaşım; / Fıskırır rûh-ı mücerred gibi yerden na'şım; / O
zaman yükselerek arşa değer belki başım!”*

D) Birlik ve Bütünlük

1) Tanım ve Açıklama:

Bilhassa farklı dini, kültürel ve etnik unsurlardan oluşan her ülke bu unsurları uzlaştırmak, yakınlaştırmak ve herkesin benimseyeceği bazı ortak paydalar çerçevesinde birbirine bağlamak için çeşitli bütünleştirme politikaları izler, bütünü kuşatan sembolleri kullanır ve ayrılıklara yol açan faktörleri ortadan kaldırmaya çalışır.

Demokratik sistem ve felsefe, devletin, bünyesinde yer alan farklı unsurları bütünleştirme ameliyesini zora ve asimilasyona değil de uzlaşmaya, ikna etmeye, mutabakata ve ortak zemini genişletmeye dayandırmasını öngörmektedir (Eisenberg, 2012:74).

2) Ülke Marşlarından Örnekler:

Afgan Milli Marşında Afganistan içerisinde yer alan etnik unsurlar tek tek isimleriyle anılarak adeta devletin kendilerine verdiği değer vurgulanmak istenmiştir.

“Bu ülke herkesin ocağı; Beluc’un ve Özbek’in, Peştu’nun ve Hazarlı’nın, Türkmen’in ve Tacik’in; Aynı şekilde, Arap’ın ve Gocarların, Pamirilerin ve Noristanilerin, Brahavilerin ve Kızılbaşların ve yine Aymak ve Paşailerin ülkesi” (http://en.wikipedia.org/wiki/Afghan_National_Anthem).

Ermenistan milli marşı dünyanın dört bir tarafına dağılmış olan Ermenileri Ermenistan ülkesinde toplanmaya ve ülkeleri için mücadele etmeye çağırmaktadır:

“Asırlardır yaşayan, / Hür ve bağımsız yurdumuz, / Şimdi evlatlarını, / Hür ve bağımsız Ermenistan’a çağırıyor” (Hang, 2003: 25).

İtalyan milli marşı İtalya’nın on dokuzuncu yüzyıla kadar milli birliğini kuramamış olmasının acısını ve ezikliğini yansıtmakta ve bu birliğin kazanılması için halkı mücadeleye çağırmaktadır:

“Hadi katılalım bir tabura, / Ölmeye hazırız. / Ölmeye hazırız. / İtalya çağırıyor. / Hadi katılalım bir tabura, / Ölmeye hazırız. / Ölmeye hazırız. / İtalya çağırıyor! Evet! / Asırlar var ki / Ezilmiş, alaya alınmışız, / Çünkü tek halk değiliz, çünkü bölünmüşüz. / Tek bayrak, tek umut, toplasın bizi. / Vakit geldi birleşmemiz için.

Birleşelim ve birbirimizi sevelim, / Birlik ve sevgi / İnsanlara, / Tanrı'nın yolunu gösterir. / Toprağımızı kurtarmak için, / Gelin ant içelim; / Tanrı emriyle birleşirsek, / Kim yenebilir bizi?” (Hang, 2003: 318-319).

Arnavutluk milli marşı, ülke halkını vatanın kurtuluşu için bayrağın etrafında birleşmeye çağırmaktadır

“Tek bir istek ve tek bir hedef ile / Bayrağın etrafında birleşerek, / Şeref sözü verelim, / Kurtuluşumuz için savaşacağımıza dair” (Hang, 2003: 2).

E) Bayrak

1) Tanım ve Açıklama:

Bayrakların milli varlığı ve bağımsızlığı temsil eden bir sembol olmaları iki yüz yıllık bir geçmişe sahiptir. Ortaya çıkışı çok daha eski yüzyıllara dayanan bu semboller, önceki dönemlerde daha çok savaşlarda bir koordinasyon ve yönlendirme amacı taşıyordu (Parker, 1981:448). Bunların milli bir sembol halini alarak ülkelerin her tarafında yaygınlaşmaları da milli marşlar gibi Fransız ihtilalinden sonra yayılan ulus-devlet yapılanmalarının sonrasında olmuştur (Moreno, 2011:1089).

Bayrak da milli marş gibi milletin birliğini ve bütünlüğünü temsil eden sembollerden biridir. Fakat bayrağın kullanım alanı daha geniş ve sembol etkisi daha sürekli olduğundan, milli marşa nazaran daha çok ön planda tutulmuş ve birçok milli marş metninde de milleti temsilen kendisine atıfta bulunulmuştur. Çoğu zaman milli marş okunduğu zaman bayrağın göndere çekiliyor olması, bu atıf veya seslenmeye canlı bir efekt kazandırmaktadır.

2) Ülke Marşlarından Örnekler:

Pakistan milli marşında bayrak, milletin gelişip yükselmesinden, geçmişin, bugünün ve geleceğin anlamına ve milletin Tanrıyla olan bağına kadar geniş manaları ifade etmektedir:

“Bu yıldızlı ve hilâlli bayrak, / Terakki ve kemalin rehberidir. / Mazinin tercümanı, bugünün şanıdır, / İstikbalin camı ve, / Hüda-yı Zülcelalin gölgesidir” (Hang, 2003: 482).

Türk milli marşının törenlerde seslendirilen ilk iki dördlüğü, bayrağı merkezde tutan bir üslupla yazılmıştır. Bu mısralar, bayrağın sembolik anlamında bütün bir milli varlığı geçmiş ve geleceği de içeren derin çağrışımlarıyla birlikte yansıtmaktadır:

“Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak, / Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak. / O benim milletimin yıldızıdır parlayacak! / O benimdir, o benim milletimindir ancak!”

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal! / Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet, bu celâl? / Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal. / Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.”

F) Milletin Ortak Tarihi ve Hatıraları:

1) Tanım ve Açıklama:

Ortak tarihi hatıralar, bilhassa milletlerin tarihteki zor süreçlerden dayanışmayla çıktığı dönemler, milleti oluşturan unsurlar için birleştirici ortak zeminler olarak milli marşlarda yer almaktadır.

Kuşkusuz ki fertler gibi toplumların da siyasi ve sosyal tavırlarını en az mantıki ve rasyonel saikler kadar, bilinçaltı ve hissi dinamikler de şekillendirmektedir. Bu tür dinamiklerin oluşumunda geçmiş dönemlerde yaşanan olayların, hatıraların, paylaşılan sevinç ve kederlerin önemli bir yeri vardır.

Milli kurtuluş veya bağımsızlık dönemlerinde ve milletler için dönüm noktası özelliğinde olan kritik safhalarda, toplum ruhundaki hissi dinamiklerin en üst düzeyde devreye giriyor veya sokuluyor olması, bu hatıraların birçok milli marşta yer almasını açıklayan bir noktadır.

2) Milli Marşlardan Örnekler:

ABD milli marşında Amerikan bağımsızlık savaşının bazı sahneleri Amerikan bayrağının desen ve çizgileriyle iç içe verilmektedir.

“Söyle görebiliyor musun şafağın ilk ışığında, alacakaranlığın son parıltısında gururla selamladığımızı ki onun geniş şeritlerinin ve parlak yıldızlarının, ölümcül savaşta, siperlerin üzerinde kahramanca dalgalandığını gördük; ve roketlerin kızıl ışıltısı ve havada parlayan bombalar, karanlıkta bayrağımızın hala orada durduğunu gösteriyordu. Ah! Söyle, yıldız bezeli sancak hala dalgalanıyor mu hürlerin ülkesinin ufkunda, cesurların yurdunun üzerinde?” (Hang, 2003: 655-656).

Yunan milli marşı, ülkesinin ve milletinin, dünya siyaset ve kültür tarihinde önemli bir yeri olan kadim Yunan mirası ile bağlarını vurgulamaktadır:

Seni kılıcın, / Keskin ağzından tanırım; / Seni yeryüzünü tarayan, / Çevik bakıştan tanırım. / Antik Yunan'ın, / Kutsal kemiklerinden doğdun, / Ve eski olduğun kadar yiğitsin, / Selam, selam sana ey Hürriyet! (http://en.wikipedia.org/wiki/Hymn_to_Liberty).

Angola milli marşı geçmişteki bir bağımsızlık savaşının ve bu savaşta ölenlerin hatıralarını canlandırmaya çalışmaktadır:

“Ey yurdum, hiçbir zaman, / Beş Şubat kahramanlarını unutmayacağız. / Ey yurdum istiklalimiz için / Savaşan evlatlarını selamlıyoruz. / Geçmiş ve tarihimizi hürmetle anıyoruz” (Hang, 2003: 14).

Türk milli marşı da vatan topraklarında yer alan şehit mezarlarını tarihi bir hatıranın çarpıcı ve canlı kalıntıları olarak ifade etmektedir:

“Bastığın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı! / Düşün altındaki binlerce kefesiz yatanı. / Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.”

G) Antiemperyalizm

1) Tanım ve Açıklama:

Sömürgecilik karşıtı hareketler, daha genel ve sürekli bir bağlamda kullanılan bağımsızlık hareketlerinin bir varyantını oluşturmakla birlikte, özellikle sömürgeciliğin ve emperyalist istilaların yaygın olduğu 19. ve 20. yüzyıllarda Asya ve bilhassa Afrika'da ortaya çıkan sömürge yönetimlerinin işgallerinden kurtulmaya yönelik hareketleri ifade etmektedir. Bu hareketler Batı'nın ezici hegemonyası karşısında hem ekonomik ve hem de siyasi bir bağımsızlık için mücadele etme amacı taşıyordu (Heywood, 2009: 188).

Bu tür hareketler 20. Yüzyılda Afrika'nın büyük bir kısmını sarmıştır. Çeşitli Afrikalı halkların çoğu zaman şiddetle bastırılan mücadeleleri uzun ve zorlu bir süreçten geçmekle birlikte sonunda kıtaya bağımsızlık getirmiştir (Campbell, 2010:300).

2) Ülke Marşlarından Örnekler:

Türk milli marşı on dokuz ve yirminci yüzyıllarda dünyayı istila eden emperyalist hareketlerin kaynağı durumundaki Avrupa'yı bizzat işaret etmiş ve onun “medeniyet”, “ilerleme”, “demokrasi” gibi kılıflarının arkasındaki gerçek hüviyetini ortaya koymaya çalışmıştır. Diğer taraftan bu emperyalizmin hedefi

durumundaki milletin, inanç ve azmiyle bunun üstesinden geleceğini vurgulamaktadır:

“Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar, / Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var. / Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar, / ‘Medeniyet!’ dediğin tek dişi kalmış canavar?”

Libya marşı emperyalistlere karşı direnme çağrısında bulunmaktadır:

“Benimle birlikte söyle: / Emperyalistlere yazıklar olsun! Ve Tanrı hain zalimlere galiptir. / Tanrı en büyüktür./ O halde ey yurdum onu yücelt. / Ve zalimin perçeminden yakalayarak onu yok et” (Hang, 2003: 370).

SONUÇ

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekilde ifade edilebilir:

Milli marşlar, bir taraftan on dokuzuncu yüzyılda görülmeye başlayan milliyetçilik akımına ve ulus-devlet yapılanmasına, diğer taraftan da sömürgeci istilalara bir tepki olarak doğan bağımsızlık hareketlerine paralel biçimde ortaya çıkmış ve bütün dünyada yaygınlaşmıştır.

Milli marşlar bayrak gibi milli varlığı, birliği ve bütünlüğü temsil eden sembollerden biridir. Milli bilincin yoğunlaştığı veya milli varlığa yönelik tehdit algılamalarının arttığı dönemlerde milli marşlar daha çok ilgi çekmekte ve bunlara daha geniş bir anlam yüklenmektedir.

Milli marşlarda “yurtseverlik” teması, “milliyetçiliğe” nazaran çok daha geniş bir yer tutmuştur. Milliyetçiliğin on dokuzuncu yüzyılda ulus-devlet yapılanmasıyla ortaya çıkan yeni bir ideoloji olduğu dikkate alınrsa, milli marşların halkların duygularına hitap etme açısından, insanlık tarihiyle paralel gelişmiş köklü bir duyguya dayalı bir kavram olan yurtseverliğe daha geniş yer vermeyi tercih etmesinin sebebi anlaşılabilir.

Yukarıda söz konusu edilen siyaset bilimi kavramlarına, marşların yazıldığı dönemde ülkelerin içinden geçtiği şartlara ve bahis konusu halkların tarihi, siyasi, kültürel ve ideolojik yapısına bağlı olarak farklı ağırlıkta yer verilmiştir. Fakat belirtmek gerekir ki birçok milli marşta bu kavramların çoğu, müstakil bir tema seviyesinde olmasa da kelimeler arasına serpiştirilmiş çağrışımlar biçiminde de olsa yer almaktadır.

Milli marşının yazıldığı dönemde işgal altında bulunan veya bağımsızlık mücadelesi veren ülkelerin marşlarının çoğunlukla daha mücadeleci bir üslupla yazıldığı ve halkı harekete geçirmeye yönelik uyarıcı bir hava taşıdığı gözlenmektedir. Buna karşılık barış dönemlerini yaşayan

lkelerde kaleme alınan marşların ülkenin barındırdığı güzellik ve zenginlikler gibi farklı temalara da yer verdiği görülmektedir.

Milli marşlar çoğunlukla, olabildiği kadar geniş bir halk kesimi ve hatta mümkünse bütün bir millet tarafından benimsenmek ve kabul görmek gayesi taşımaktadırlar. Bu bağlamda “sıradan halkın” duygularına ve “gönlüne” hitap etmeye özel bir önem verdikleri görülmektedir. Yine bu çerçevede en saldırgan ve emperyalist olanlar da dâhil, hemen her milletin milli marşında kendi “davasını” masum ve meşru göstererek, halkının vicdanını ve hislerini etkilemeye çalıştığı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ANDERSON, Benedict (1991), *Imagined Communities*, Verso, London.
- BEALE, Andrew (1997), *Essential Constitutional Law*, Cavendish Publishing Limited, London.
- BERNS, Walter (2008), "Patriotism", *International Encyclopedia of Social Sciences*, (Ed.) William A. Darity, Macmillan Reference USA, Detroit, ss. 175-176.
- BİRD, Colin (2006), *An Introduction to Political Philosophy*, Cambridge University Press, Cambridge.
- CAMPBELL, Heather M. (2010), *Political and Social Movements*, Britannica Educational Publishing, New York.
- CANIM, Rıdvan ve Etem Çalık (2001), *Mehmet Akif ve İstiklal Marşı*, Aktif Yayınevi, Erzurum.
- CLOTHEY, Fred W. (2006), *Religion in India*, Routledge, New York.
- COSKUN, Bezen B. (2011), "Wars of Independence", *The Encyclopedia of Political Science*, (Ed.) George Thomas Kurian, CQ Press, Washington DC, ss. 1755-1756.
- ENCYCLOPEDIA Britannica (2008), *The Ideas That Made the Modern World*, Encyclopædia Britannica Inc., New York.
- EİSENBERG, Avigail (2012), "Pluralism and Method at the Turn of the Century", *Modern Pluralism*, (Ed.) Mark Bevir, Cambridge University Press, New York, ss. 60-80.
- HANG, Xing (2003), *Encyclopedia of National Anthems*, (Çev.) Hasan E. Aktaş, Scarecrow Press, Maryland.
- HEYWOOD, Andrew (2004), *Political Theory*, Palgrave Macmillan, Newyork..
- HEYWOOD, Andrew (2012), *Siyaset*, (Çev.) Zeynep Kopuzlu, Adres Yayınları, Ankara.
- HEYWOOD, Andrew (2009), *Siyasi İdeolojiler*, (Çev.) Hüsamettin İnaç, Adres Yayınları, Ankara.
- KAMRAVA, Mehram (2005), *The Modern Middle East*, University of California Press, London.
- KİNG, Edward (2011), "Poetry and Politics", *The Encyclopedia of Political Science*, (Ed.) George Thomas Kurian vd., CQ Press, Washington, ss. 1214-1215.
- LANSFORD, Tom (2011), "Nation State", *The Encyclopedia of Political Science*, (Ed.) George Thomas Kurian vd., CQ Press Washington, ss. 1089-1090.
- L'ENCYCLOPÉDIE Grolier (1974), "L'Hymnes", V.7, Bibliothèque Nationale du Québec, Montreal.
- MACCORMICK, N. (2003), "Egemenlik", *Blackwell'in Siyaset Bilimi Ansiklopedisi*, (Ed.) Vernon Bogdanor, (Çev.) Bülent Peker ve Erhan Yükselci, Ümit Yayıncılık, Ankara, ss. 238-239).
- MEYER, Thomas (2009), *Was ist Demokratie*, VS Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden.
- MOYSER, George (1991), *Politics and Religion in The Modern World*, Routledge, London.
- OKAY, M. Orhan (2001), "İstiklal Marşı", *DİA*, C.23, İstanbul.
- ÖZBUDUN, Ergun (1995), *Türk Anayasa Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara.
- PARKER, B.M. (1981), "Drapeaux-Pavillons-Étendards", *Grand Dictionnaire*, V.3, Éditions des Deux Coqs d'Or, Paris.
- RİCCİ, Jean Claude (2004), *Droit Administratif*, Hachette Supérieur, Paris..
- ROSKIN, Michael G., Robert L. Cord, James A. Medeiros and Walter S. Jones (1991), *Political Science: An Introduction*. Prentice Hall International Inc., New Jersey.

SHELDON, Garrett Ward (2001), Encyclopedia of Political Thought, Facts on File Inc., New York.

STEPHENSON, Michael (2007), Patriot Battles, HarperCollins e-books, New York.

WEBER, Max (2008), Max Weber's Complete Writings on Academic and Political Vocations, (Çev.) Gordon C. Wells, Algora Publishing, New York..

<http://en.wikipedia.org/wiki/Mawtini> (16.11.2013).

http://en.wikipedia.org/wiki/La_Marseillaise (16.11.2013).

<http://www.kazakhstan-discovery.com/kazakhstan-national-anthem.html> (16.11.2013).

http://en.wikipedia.org/wiki/Afghan_National_Anthem (16.11.2013).

http://en.wikipedia.org/wiki/Hymn_to_Liberty (16.11.2013).